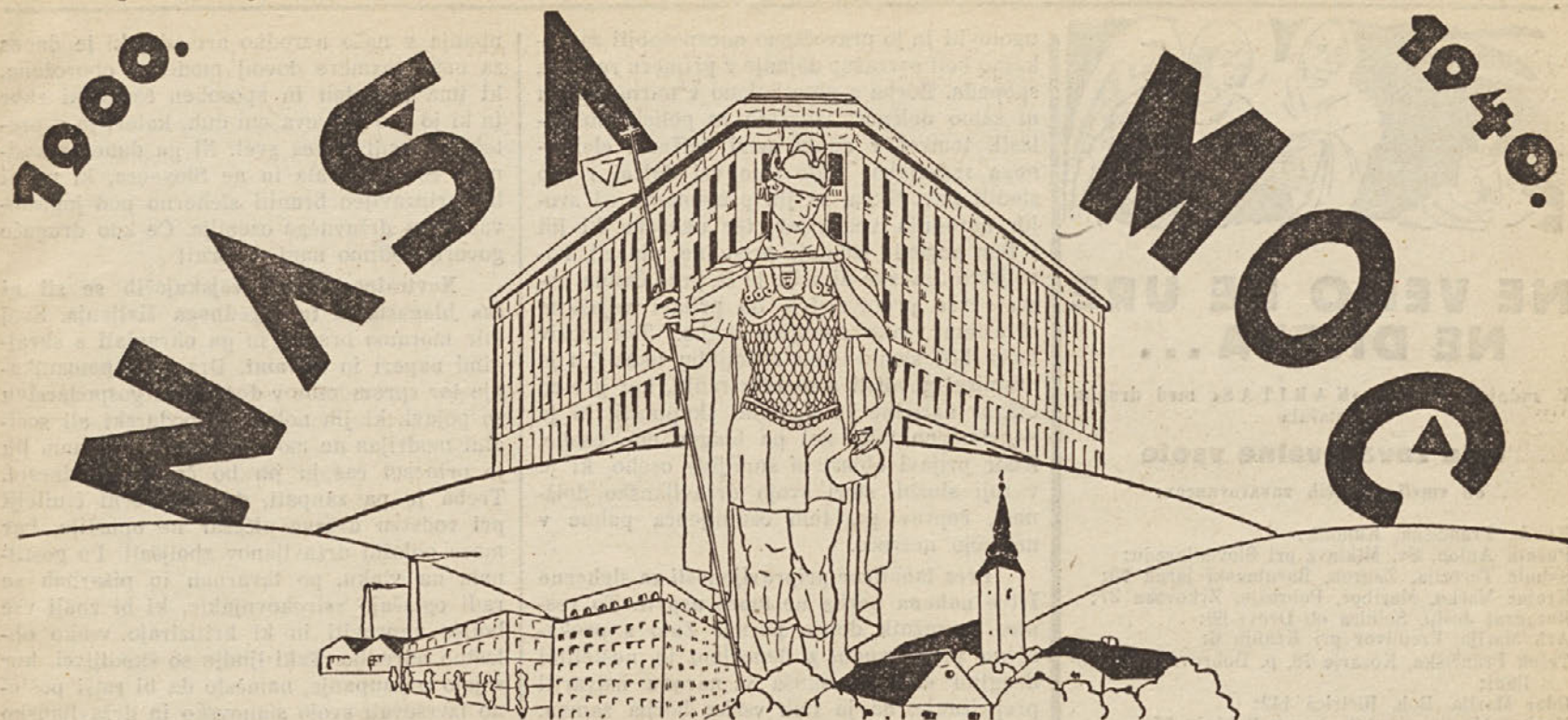




LIST ZA ČLANE VZAJEMNE ZAVAROVALNICE V LJUBLJANI

Izhaja dvanaestkrat na leto. — Celoletna naročnina za člane Vzajemne zavarovalnice Din 1.—, za vse ostale Din 16.—.

Izdaja: Vzajemna zavarovalnica v Ljubljani. — Uredništvo in uprava v Ljubljani, Miklošičeva cesta 19, telefon 25-21 in 25-22.

LETNIK V.

JUNIJ 1940

ŠTEV. 6

Bodimo dobri učenci težkih časov!

Dogodki zadnjih mesecev so nazorno pokazali več dejstev, ki so za male narode in države prava visoka šola za ohranitev svobode in samostojnosti. Narodi, ki bi šli mimo te šole in si ne bi ne le duhovno prilastili njenih nauk, temveč ne bi tudi v tehničnem oziru teh nauk takoj uveljavili, bi se nevarno igrali s svojo usodo. Oglejmo si ta dejstva in stremimo, da se z njimi čim bolj okoristimo!

Načela mednarodnega prava ne nudijo nobene zaščite več! Vojskujoče se sile izjavljajo, da gre s to vojno za povsem novi red v Evropi. Tega novega reda pa po njih mnenju ni mogoče doseči z upoštevanjem starih načel, ki so bila postavljena kot plod kompromisov in iz miselne razrvanosti polpretekla dobe. Prav načela, ki so urejala doslej mednarodne in meddržavne odnose, so kriva, da so se ti odnosi tako silno zaostri, da je najti rešitev le v strašni vojni.

Čeprav vemo, da načela niso kot obleka, ki je danes lahko taka, jutri pa drugačna, in da bodo gotova načela tudi v tej vojni zmagovita, ker so dar Stvarnika in last vsega kulturnega človeštva, moramo vendar le računati s sedanjo začasno »ukinitvijo« dosedanjih načel mednarodnega sožitja. Zato bi se lahko bridko razočaral oni narod, ki bi v teh časih pripisoval kaj več važnosti mednarodnim pogodbam in običajem. Med take običaje spada na pr. napoved vojne in predidoka daljša diplomatska pogajanja. Moderni sovražnik smatra, da je opravičen napasti istočasno, ko stavi svoje nesprejemljive zahteve, ali celo prej. Tu pa se dobesedno izpolnjuje svetopisemska beseda, da nihče ne ve ne dneva ne ure.

Sami v sebi nesložni narodi niso zmožni učinkovito braniti svojo samostojnost! Moder-

na vojna je totalitarna. To pomeni, da zahteva od države uporabo vse in sleherne sile. Minili so časi, ko je ležala vsa odgovornost za vojni uspeh le na onih na fronti. Danes si delita to odgovornost v enaki meri fronta in zaledje. Kakor si ni mogoče predstavljati, da bi na fronti vladala razdvojenost glede akcije, tako je lahko usodna tudi sleherna razdvojenost v ozadju. Ozadje, ki je razcepljeno v različne struje, razdvojeno po političnih in socialnih borbah, razrvano po tuji propagandi, je nezmožno izvršiti svojo nalogo ter slabi tudi sile na fronti.

Moderna vojska zahteva od vseh državljanov povsem enoten pogled na cilje vojevanja in popolno slogo ter vdanost pri uporabi življenj in narodnega imetka za cilje vojevanja. Zato je država dolžna najostreje nastopiti proti vsem razdiralnim silam, ki se navadno itak pojavljajo le kot činitelji inozemske propagande.

Moderna vojska je ustvarila nov pojem: »peta kolona«. Peta kolona deluje vedno le v ozadju. Tvorijo jo pripadniki sovražne države, ki so prišli v državo že pred začetkom sovražnosti kot turisti, trgovski zastopniki in podobno. Dalje sodelujejo v peti koloni lastni državljani, ki so ali po narodnosti v sorodstvu s sovražnikom ali so pa politični prijatelji sovražne države. Ti slednji so najbolj nevarni, ker imajo največ možnosti, da svoje izdajalsko delo opravljajo prikrito. Peto kolono tvorijo dalje špijoni, to so tisti lastni državljani, ki zaradi gmočne koristi (zaslužka) oskrbujejo sovražnika s podatki, ki morejo biti za sovražnika važni.

Peta kolona se organizira v miru in ne šele, ko so se sovražnosti že začele. Takrat peta kolona samo določeneje izstopi. Zato je že v mirnem času država dolžna peto kolono

Iščemo potnike

Za okraje Gornji grad, Slovenj Gradec, Celje in Dravograd iščemo solidne in poštene potnike. Prošnje z navedbo osebnih podatkov in morebitnih priporočil je treba poslati na KARITAS, Ljubljana, palača Vzajemne zavarovalnice.

KARITAS, Ljubljana.

Bolj bo srečen, kogar zavaruješ, kakor če v gostilni zanj plačuješ.

Franjo Neubauer.

Zahvala

Podpisani se najlepše zahvaljujem Vzajemni zavarovalnici, oddelku KARITAS, Ljubljana, za hitro in točno izplačilo posmrtnine po moji pokojni ženi Magdalen Belšak. Čeprav je bila zavarovana komaj eno leto, mi je KARITAS izplačala celo vsoto.

KARITAS zavarovanje zato prav vsakomur toplo priporočam in prosim, naj naslov moje zahvale objavi v »Naši motič«.

Zg. Motnik, dne 30. marca 1940.

Belšak Alojz, l. r., posestnik.

LJUBLJANSKI VELESEJEM

1. do 10. junij 1940

(47. razstavna prireditve).

600 razstavljalcev iz tu- in inozemstva, Bogato založen velesejem.

Posebne razstave: pobištvo, avtomobili, obramba pred napadi iz zraka, »Naša vsakdanja hrana«, zobna tehnika.

Polovična voznina na železnici in parnikih.

Na postajni blagajni kupite rumeno železniško legitimacijo za din 2.—.



NE VEMO NE URE NE DNEVA...

V zadnjem času je »KARITAS« med drugim izplačala

cele zavarovalne vsote

ob smrti sledečih zavarovancev:

Kenda Frančiška, Kamnik;
Pušnik Anton, Sv. Miklavž pri Slovenjgradu;
Salmič Terezija, Zagreb, Barutanski jarak 25;
Krajne Marko, Maribor, Pobrežje, Zrkovska 37;
Burggraf Josip, Selnica ob Dravi 60;
Arh Marija, Predvor pri Kranju 6;
Trček Frančiška, Kozarje 76, p. Dobrova pri Ljubljani;
Odar Marija, Boh. Bistrica 142;
Markez Marija, Srednja vas v Bohinju 25;
Červ Cecilija, Jesenice, Industrijska 9;
Jerman Marija, Zapoge 16, p. Smlednik;
Kristan Janez, Cerklje 95 pri Kranju;
Rus Mirko, Hrib 92, p. Loški potok;
Kremzer Elizabeta, Vuzenica 21;
Vožlić Adela, Dobrteša vas 23, p. Sv. Peter v Sav. dolini;
Grdan Marija, Prapreče pri Trebnjem;
Grebenc Frančiška, Gradež, p. Skočjan pri Turjaku;
Uremović Marija, Praputnjak, p. Meja;
Mrak Stefan, Retje 119, p. Trbovlje 1;
Mlač Frančiška, Maribor, Aleksandrova 28;
Ramšak Marija, Fala 22;
Urh Mihael, Gozd 9, p. Kamnik;
Drobne Matija, Dobrina 23, p. Loka pri Žušmu;
Novak Marija, Ljubljana, Šmartinska 4;
Zapltnik Jakob, Hotemaže 2, p. Predvor pri Kranju;
Erjavšek Ivan, Kamnik, Prešernova 83;
Prevec Anton, Dol. Logatec 1;
Sark Albina, Ljubljana, Jegličeva 10-II.;
Tisler Jožef, Tržič, Ulica Ahačiča Franca 1;
Esih Blaž, Stopno pri Makolah 6;
Zupančič Elizabeta, Sv. Jurij 5, p. Loka pri Zid. mostu;
Prinčič Margareta, Kamnik, Graben 16;
Sorre Frančiška, Prevalje 80;
Belšak Magdalena, Zg. Motnik;
Končan Frančiška, Vrzdencec 62, p. Horjul;
Žitnik Josip, Smarje 32 pri Grosupljem;
Bradač Franc, Škorjanče 8, p. Stična na Dol.;
Roškar Franc, Biš 45, p. Sv. Boltenk v Slov. gor.;
Mencinger Marija, Koritno 9, p. Majšperk;
Samsa Marija, Dol. Retje 8, p. Vel. Lašče;
Paternelj Marija, Škofja Loka, Glavni trg 29;
Krajeer Anton, Maribor, Prečna 4;
Šimenc Jakob, Vrhpolje 12, p. Kamnik;
Javornik Ivan, Vel. Lipoglav 68, p. Loče pri Poljčanah;
Lunar Helena, Selo-Ihan 33, p. Domžale;
Križnik Frančiška, Colnišče 6, p. Zagorje;
Uplaznik Karol, Spod. Poljčane 4;
Pate Ana, Rožni vrh 9, p. Trebnje na Dol.;
Fideršek Amalija, Maribor, Tezno, Cankarjeva 26;
Govekar Marija, Hraše 55, p. Smlednik;
Koprivec Ivan, Vel. Lašče 6;
Jurič Jože, Toplice 148, p. Zagorje ob Savi;
Meglič Lucija, Sv. Ana 49, p. Tržič.

Dvojno zavarovalno vsoto je KARITAS izplačala ob smrti Smoleja Maksa, železničarja iz Kranjske gore 114, in Zidarja Rudolfa, cestarja iz Polane 15, p. Slivnica, ki sta umrla na posledicah nezgode pri izvrševanju poklica.

Brezplačno sozavarovalno vsoto je KARITAS izplačala po ceniku CT zavarovanim staršem ob smrti 14 letnega Grimšičarja Alojzija, Radovljica, Predmesto 32.

»KARITAS«

ugotoviti in jo pravočasno onesposobiti za kakršno koli sovražno dejanje v primeru resnega spopada. Borba s peto kolono v mirnem času ni samo dolžnost vojaških in policijskih oblasti, temveč v enaki meri dolžnost slehernega rodoljuba. Zato smo vsi dolžni resno slediti navodilom, ki jih prejemamo od svojih narodnih voditeljev, ter ukazom, ki jih v tem pogledu izdajajo pristojne oblasti. Poveljstvo dravske divizije je že pred časom pozvalo vse prebivalstvo, da prijavi vojaškim oblastem vsako sumljivo osebo. Tak poziv mora biti slehernemu rodoljubu ukaz. Tu je nesmisel govoriti o denunciranju, ker gre za blagor narodne in državne skupnosti, ki je neprimerno višji kot pa blagor ene osebe. Kdor prijavi oblastem sumljivo osebo, ki je v tuji službi, stori svojo državljansko dolžnost, čeprav pri tem osumljenca pahne v največjo nesrečo.

Brez fanatične pripravljenosti za sleherne žrtve nobena borba ne more uspeti. To resnico sovražnik dobro pozna. Zato s prekanjeno propagando, z denarjem in neštetiimi drugimi sredstvi skuša v narodu ustvariti prepričanje, da je itak vsaka borba zaman. V ta namen navaja, kako smo slabo oboroženi, kako silna je nadmoč velikih sil v pogledu tehničnih moralnih sredstev, kako naš častniški zbor ni dorastel svojim nalogam, kako Hrvati ne bodo šli v borbo za slovensko ali srbsko zemljo. Tej zločinski propagandi podlegajo vsi tisti duševni lenuhi, ki jih je žal tudi pri nas še precej in ki se nočejo o pravem stanju stvari poučiti iz domačega časopisa in pri domačih rodoljubnih organizacijah. Podlegajo ji vsi tisti, ki jih življenje nikdar ne izmodri, ker bi sicer videli, kako strašna je v današnji dobi usoda podjarmljenih narodov, čeprav so se brez slehernega strela pustili podjarmiti. Resnica je namreč, kar je v svoji pesniški globokoumnosti čutil že veliki Prešeren, da je manj strašna noč v črne zemlje krilu kot pa pod svetlim soncem sužnji dnevi.

Za vse nas, ki poznamo stvari take, kot v resnici so, obstaja brezpogojna dolžnost, da z vso odločnostjo pobijamo malodušje, ki se polašča onih, kateri podlegajo tujim vplivom. Naši ljudje morajo biti globoko prežeti za-

upanja v našo narodno armado, ki je danes za naše razmere dovolj moderno oborožena, ki ima podjeten in sposoben častniški zbor in ki jo vso preveva oni duh, kateri je v preteklosti zadivil ves svet. Ni ga danes zavednega Srba, Hrvata in ne Slovenca, ki ne bi bil pripravljen braniti slehernega ped jugoslovanskega državnega ozemlja. Če kdo drugače govori, bodimo nanj pozorni!

Nevtralnost sredi vojskujočih se sil ni čas blagostanja in lagodnega življenja. Svoj mir moramo braniti in ga ohranjati s skrajnimi naperi in žrtvami. Draginja, pomanjkanje ter spremembe v denarnem gospodarstvu so pojavi, ki jih noben gospodarski ali socialni modrijan ne more odpraviti, ker nam jih je prinesel čas in jih bo čas spet odnesel. Treba je pa zaupati, da odgovorni činitelji pri vodstvu države ničesar ne opustijo, kar more položaj državljanov izboljšati. Po gostilnah, na vlaku, po tovarnah in pisarnah se radi oglašajo »strokovnjaki«, ki bi znali vse boljše napraviti in ki kritizirajo vsako oblastno odredbo. Taki ljudje so škodljivci, ker sejejo nezaupanje, namesto da bi rajši pošteno izvrševali svojo stanovsko in državljansko dolžnost.

Kdor pričakuje prijateljske pomoči od drugod, se bridko vara. So med nami otročji ljudje, ki menijo, da slonijo mednarodna prijateljstva na čustveni medsebojni povezanosti, in ki mislijo, da se imajo države med seboj tako rade kot na pr. fant in dekle. Ne, sleherna država je v svojem jedru sebična, če je pa močna, je poleg tega še imperialistična. Če se bo kdo zavzel za nas, bo storil to zato, ker upa imeti od tega lastno korist. Le če so resnični cilji večjega števila držav povsem enaki, potem se med seboj tudi močno podpirajo, a vendar le v prepričanju, da bo tako vsaka svoj cilj prej in bolj gotovo dosegla. Ker je tako, moramo vse storiti, da bomo sami močni in odporni, visoko politiko pa prepustiti onim odgovornim činiteljem, ki so za to postavljeni.

Tako glejmo na sedanje razmere in nič nas ne more presenetiti. Z vsakim korakom, z vsako besedo in vsakim dejanjem dokazujemo, da smo zrel, samozavesten in svobode vreden narod!

Ip.

Sedmo žrebanje v našem velikem nagradnem tekmovanju

V četrtek, dne 9. maja, se je sedmič sestala komisija, ki vodi vsakomesečno žrebanje iz našega velikega nagradnega tekmovanja. Zopet je ležalo na mizi daleč preko 4000 pravilno izpolnjenih nagradnih kuponov, izmed katerih je sreča izbrala za nagrado sledeče:

1. Pihelj Matevž, delavec, Kleče 15, p. Dol pri Ljubljani;
2. Kramberger Franc, želar, Negovski vrh 82, p. Ivanjci;
3. Rantaša Franc, posestnik, Rihtarovci št. 42, p. Slatina Radenci;
4. Fajs Jera in Jakob, posestnika, Drevenik 87, p. Podplat;
5. Kopše Alojzija, posestnica, Hrastovec 42, p. Studenice;
6. Kralj Ivan, mlinar, Zg. Gameljne 19, p. Št. Vid nad Ljubljano;

7. Karničnik Anton, rudar, Podpeca 87, p. Črna;
8. Pogačar Janez, kmet, Okrog št. 1, p. Motnik;
9. Uratnik Andrej, posestnik, Veliki vrh št. 17, p. Šmartno ob Paki;
10. Simončič Alojz, posestnik, Gradec pri Litiji 43, p. Litija;
11. Čuček Ivan, poljedelec, Pleševica 6, p. Mursko Središče;
12. Smole Ivana, zasebnica, Št. Janž na Dolenjskem št. 3;
13. Blatnik Rudolf, pos., Malo Lipje 23, p. Žužemberk;
14. Meglič Anton, želar, Zabovci 14, p. Sv. Marko pri Ptuj;
15. Grbee Alojzij, posestnik, Travniki 143, p. Loški potok;

16. Grivec Uršula, posestnica, Gorenja Ajdovica 12, p. Dvor-Žužemberk;
 17. Novak Ivan, mehanik, Velenje 26;
 18. Škulj Ivan, posestnik, Razdrto 22, p. Smarje-Sap;
 19. Vošnak Franc, rudar, Sv. Pongrac 6, p. Griže pri Celju;
 20. Ahlin Lucija, posestnica, Vel. Stara vas 9, p. Grosuplje.

*

Od meseca do meseca se stopnjuje med našimi zavarovanci zanimanje za to veliko nagradno tekmovanje. Zavarovanci nam pišejo zanimiva pisma, v katerih izražajo svoje upe na srečo pri končnem žrebanju. Pa tudi že sedaj se oni, ki so mesečno izžrebani, za-

Plestenjak Viktor, Ljubljana:

Izseljenstvo in naš narod

Težko narodu, ki vseh svojih otrok ne more obdržati na domačih tleh! Dvakrat težko pa narodu, ki mu je usoda iz življenja v svobodni skupnosti iztrgala toliko ljudi kot našemu. Vsak drugi Slovenec živi izven kraljevine Jugoslavije. Sto in stotisoče je tek zgodovine pustil onstran naših političnih meja, sto in stotisoče pa je borba za boljše življenske pogoje razmetala po neizmernih daljavah sveta.

Tudi Angleži in Francozi odhajajo zdoma v svet, a ta svet so največ njihove kolonije in dominijoni; zapuščajo materinsko zemljo, a ostajajo v lastni državni skupnosti. Med tuja ljudstva ne prihajajo kot tujci, temveč kot pripadniki gospodujočega naroda. Prihranjena jim je borba za ohranitev narodnosti in jezika, prihranjene težave za stran državljanske pripadnosti, v katero je zajetih toliko vprašanj gospodarsko-socialne prirode.

Kadar pa naš človek zapusti očetni dom in odide »s trebuhom za kruhom« kot deseti brat v daljni svet, je zanj ta svet tujina v vsem usodnem pomenu besede. Pred njim je težka naloga, kako premostiti prepad, ki ga loči od domovine, njenih šeg in navad, od vsega, kar mu je bilo tako znano in domače, in se uveljaviti sredi tujcev, v širnem, priseljenstvu kajkrat zelo neprijaznem svetu. Pričinja se težka borba za obstoj proti silni premoči, ki jo še otežuje neznanje jezika nove dežele in to, da smatrajo domačini priseljenca kot človeka druge vrste, da se tako izrazim. To dvoje ima v večini primerov za posledico, da so priseljenca na razpolago samo dela, ki jih domačini ne marajo. Ta trdi boj za življenje mu izčrpa najboljše sile. V nevarnosti je njegova narodnost, njegov materinski jezik in vera. Tujina ni mati! Naš človek mora to resnico okusiti v vseh njenih učinkih.

A čeprav smo Slovenci z izgubo tolikega števila svojih ljudi tako v živo prizadeti, moramo ugotoviti, da živi v širših slojih naroda izseljenstvo še vedno le v nekakšni medli podobi tako glede svojega obsega kot pomena za našo narodno prihodnost.

Vse naše dosedanje delo za rešitev izseljenskega vprašanja je hromila trda borba za odziv naroda in za najnujnejša denarna sredstva. Res, ni brez koristi to, kar se je dosedaj napravilo. Toda izseljenstvo ni in ne more biti problem, ki bi se mu uspešno moglo posvetiti le nekaj uvidnih mož v svojem prostem času, medtem ko bi narod kot celota stal ob strani kot opazovalec.

Ne nameravam obtoževati. Kajti razlogi, ki so privedli do te naše brezbriznosti, so globlji in potekajo iz vse naše zgodovine, zato bi potrebovali posebnega obravnavanja. Vprašati se moramo na primer, koliko smo mogli uspešnega storiti za rojake na tujem v letih svoje nesamostojnosti, ko smo morali najboljše sile posvetiti lastni ohranitvi? Saj so slovenskim in slovanskim težnjam nenaklonjene avstrijske oblasti zavirale vsako večje delo za naše rojake po svetu. To nam iz-

hvaljujejo, češ da bodo zadovoljni, tudi če jim bo končno žrebanje prisodilo kateri koli do-bitek.

Znova pa opozarjamo na pogoje tega tekmovanja. Mnogi nam pošiljajo kupone, ne da bi istočasno poravnali tudi premijo za svoje zavarovanje. Taki kuponi so seveda neveljavni. Sicer je pa ta pogoj predvsem v prid zavarovancem samim. S plačilom premije si zagotovite polno jamstvo zavarovalnice. S točnim plačilom premije se izognete neprijetnemu opominjanju in stroškom, ki so z opominjanjem nujno združeni. Pomisliti je tudi treba, da premijo itak morate enkrat poravnati. Ali ni umestnejše, da jo poravnate sedaj, ko imate obenem možnost udeležiti se nagradnega tekmovanja?

Da pa smo zamudili svoj čas potem, ko nam je že sijala svoboda, zamudili v času, ko še ni bilo sedanjih viharov mednarodnih razmer in bi se lahko v popolnem miru, nemoteni od raznih zaprek, ki jih prinaša nova vojna, posvetili delu, to pa je skoraj neopustljiva krivda; in ta krivda je toliko večja zato, ker smo s tem temu mlademu izseljenskem rodu zagrenili spomin na domovino njegovih staršev, ga pustili samega, da mu je bila tudi duhovni vzgojitelj — tujina; tuji vzori, tuja miselnost njegov vodnik v življenju.

Čas beži! Mi pa smo navaženi, da računamo le s sedanjostjo. Preveč je omejen naš pogled, preveč smo utesnjeni v vsakdanje reči, v trenja, ki slabe naše sile. Zato pozabljamo, da se v sedanji dobi gradi naša prihodnost morda za stoletja. Mislim, da je ob usodnih znamenjih naših dni — tako neprijaznih sreči številno majhnih narodov — popolnoma odveč, naglaševati vedno znova in znova samo potrebo po delu za naše izseljenstvo. Potrebo nam dovolj zgovorno dokazujejo zgledi mnogo večjih in največjih narodov, ki bi ob svojih visokih milijonih pač lažje prenesli izgubo svojih ljudi izven materinske zemlje, kot pa bi jo mogli prenesti naš narod.

K neodločljivemu delu nas kliče današnji mednarodni položaj. Pripravljeni smo v obrambo svoje narodne in državne samostojnosti žrtvovati zadnje, kar imamo. Toda ni vseeno, ali bomo pri tej borbi sodelovali z ostalimi Jugoslavoani Slovenci kot celoten narod ne glede na državne meje, ali pa nas bo nova svetovna vihra našla le kot slabotno polovico. Kajti v minuli svetovni vojni smo videli, da se boj ne bje samo z mečem, in našo svobodo so z velikimi žrtvami, s tihim in vztrajnim delom v veliki meri priborili tudi naši izseljenci, ki so tedaj pač upravičeno pričakovali, da bodo po svobodni domovini tudi njim v tujini posijali lepši dnevi, da jim bo domovina v svoji hvalečnosti vrnila, kar so zanjo žrtvovali, ne z gmotnimi dobrinami, temveč z ljubeznijo in podporo v njih borbi za ohranitev narodnosti in jezika.

Številni članki po slovenskem izseljenskem časopisu, ki so prežeti z iskrenim rodoljubjem, nam dajejo upanje, da nam tudi pri sedanjih naporih za obrambo priborjene svobode rojaki v tujini ne bodo odrekli pomoči. Toda ti članki so v

Dobro poznana



kvalitetna cikorija

Kdor zavaruje sebe in svoje, lahko v viharju žvižga in poje.

Zahvala

Podpisana Barbara Sladič, Pusti Gradac 19, p. Dragatuš, se javno zahvaljujem Vzajemni zavarovalnici v Ljubljani, ki mi je tako pošteno, solidno in točno izplačala požarno odškodnino, ko mi je pogorel hlev. Vsak slovenski gospodar naj bi bil zavarovan samo pri tej čisto domači zavarovalnici!

Pusti Gradac, dne 1. marca 1940.

Barbara Sladič, I. r.

JAVNA ZAHVALA

Podpisana Jožef in Jera Trontelj, Podgorica 1, se tem potom javno zahvaljuje Vzajemni zavarovalnici, oddelku KARITAS, za točno izplačilo posmrtnine po smrti najinega sozavarovanega sinčka Franceta Trontlja in to zavarovanje vsakomur toplo priporoča.

Podgorica, dne 11. februarja 1940.

Jože in Jera Trontelj, I. r.

Zahvala

Podpisani Franc Pesek, Kamnica pri Mariboru, se najlepše zahvaljujem za izplačano posmrtnino po mojem pokojnem očetu Simonu Pesku. Vsakomur bom najtopleje priporočal zavarovanje pri KARITAS.

Kamnica, dne 3. marca 1940.

Franc Pesek, I. r.

Podpisana Lizi Rus iz Hriba 92, Loški potok, vljudno prosim, da bi blagovolili v »Naši moč« objaviti sledečo

zahvalo:

Najlepše se zahvaljujem Vzajemni zavarovalnici, oddelku KARITAS, za kulantno in točno izplačilo posmrtnine po mojem pokojnem možu.

Ta dobri in koristni zavod vsakomur najtopleje priporočam.

Loški potok, dne 20. marca 1940.

Lizi Rus-ova I. r.

Železnina ♦ JOS. ZALTA & Co.
 LJUBLJANA, Tyrševa cesta 9 • Telefon 34-71

NOSILKE - CEMENT - Betonsko železo - Strešna lepenka - Mreže za pesek - Ventilacijske vrstice
 Opreme za kopalnice: Banje - Peči - Umivalniki - Bideti - Obešalniki za brisače - Etage - Kozarci
 Vse vrste pip - Kompletne stranišča - Sesalke - Vodovodne cevi - Okovje za stavbe in pohištvo
 Štedilniki - Trajnogoreče peči znamke: ZEPHIR, „H“ in REKORD - „Sted-Regulator“ obroček in plošč za štedilnike, 50% prihranka na kurivu - Orodje za vse obrtne stroke - Tehniški predmeti
NA VELIKO — Kuhinjska posoda in vse gospodinjke potrebščine — **NA MALO**

Nagrade za aprilsko križanko

Aprilska križanka je bila lahka. Temu primeren je bil tudi ogromen kup rešitev. Zreba je pa izbral sledeče, ki jim bomo še v teku maja poslali knjižne nagrade:

1. Žlihar Roman, organist, Velenje;
2. Čipe Dušan, ključav. pomočnik, Kranj, Gorjenje 11;
3. Dr. Ciber Franc, zdravnik, Ljubljana VII, Srbska ulica 7;
4. Mozetič Just, Ljubljana, Poljanska c. 47;
5. Sušteršič Terezija, učit., Dob pri Domžalah;
6. Krušič Iva, osmošolec, Mengeš 12;
7. Vesel Ladica, Zav. za slepo deco, Kočevje;
8. Rozman Rezika, Ormož 19;
9. Skela Terezija, kuharica, Maribor, Koroševa 7, II. nadstropje;
10. Vesel Elka, zas. nam., Ljubljana, Delavski dom, Bleiweisova cesta.

Zadnjikrat opozarjamo, da bodo poslej brez-pogojno romale v koš vse rešitve, ki bi sicer bile pravilne, a nam reševalci ne bodo sporočili vseh podatkov, kakor jih stalno zahtevamo, t. j.: ime in priimek, poklic, starost, točen naslov.

Zahvala

Podpisana se najpristneje zahvaljuje Vza-jemni zavarovalnici, oddelku KARITAS, za-tako-jnje izplačilo sozavarovane vsote ob smrti najine 15 letne hčerke Marije, ki je umrla vsled oslabe-losti srea dne 27. decembra 1939.

To največje, najsolidnejše in najbolj pošteno zavarovanje vsakomur najtopleje priporočava.

Križevci pri Ljutomeru, 23. januarja 1940.

Anton in Terezija Favst I. r., Boreci, p. Križevci pri Ljutomeru.

Merilo za žejo. Dva pijana tovariša sedita v kavarni. Ura je bila že tri jutraj. Eden od njih iz-veleče denarnico, jo odpre in se zagleda vanjo. Drugi vpraša: »Kaj iščeš, prijatelj?« — »V de-narnico gledam, da vidim, če sem še žejan.«

Junija meseca, od 1. do 10., nam bo ljubljanski veleseljem podal svojo 47. razstavno prireditel. Pokroviteljstvo je prevzel Nj. Vel. kralj Peter II. Raz-stavni prostori so vsi zasedeni pa bo ta prireditel-zopet lepa revija naše gospodarske delavnosti, ki je tudi sedanjosti težki časi ne morejo pritisniti ob tla, kakor je ni pritisnila dolga leta trajajoča kriza. Na veleselju bodo zastopane vse pomembnejše industrijske in obrtne panoge, tako kovinska, tekstilna, pa-pirna, elektrotehnična, kemična, steklarska, živilska, stavbena, poljedelski stroji, glasbila, kurj. va, kera-mika itd. Mimo tega bodo še zaokrožene razstave po-hištva in stanovanjske opreme, avtomobilov, male obrti. »Naša vsakdanja hrana«, zobna tehnika, raz-stava »Pasivna obramba prebivalstva v slučaju zra-čnega napada«, ženska domača obrt, tujski promet. Na turistični razstavi b. udeležena tudi bratska Bolga-rija. Obiskovalci veleselja imajo na jugoslovanskih železnica brezplačen povratek v rožne olajšave pa so dovolile tudi številne druge države. V pomorskem prometu je določen 50 odstoten popust, v zračnem pa 10 odstoten.



**Poljedelski
STROJI**

Mlatilnice
v vseh izvedbah in s popolnim jamstvom

IZDELUJEMO:

- stamoreznice
- reporeznice
- sadne mline
- stiskalnice
- gnojnice
- črpalke
- razpršilnice
- i. t. d.

Varstveni znak.

A. KREMŽAR
Strojno podjetje **ŠT. VID NAD LJUBLJANO**
Ustanovlj. l. 1909 telefon Lj.: 705. Ček. račun 17.909

Stroji bodo razstavljeni na ljubljanskem veleselju od 1. do 10. junija 1940.

večini le izraz mišljenja in čutenja starejšega ro-du, na čigar ramenih sloni glavna teža za vzdrže-vanje slovenskega časopisja v novi domovini. Pri tem pa se nam nehote vsiljuje vprašanje: ali mo-remo po razmerah in okoliščinah, ki vladajo danes v našem izseljenskem skrbstvu, računati v celoti še s tolikšno pomočjo in sodelovanjem rojakov v tujini kot v zadnji vojni? Res opažamo tudi pri mlajšem izseljenskem rodu razveseljena znamenja ljubezni do domovine njegovih staršev in zavesti narodne pripadnosti. Toda kot narod se — pri-znajmo — nismo potrudili, da bi ga s smotno na-rodno propagando, z načrtnim kulturnim delom duhovno navezali na narodno in državno skup-nost, ga seznanili z nalogami, ki jih ima sredi tujih narodnosti do svoje prave domovine.

Ni še vse zamujeno, čeprav je čas že pozen. Načrtno, na stvarnih potrebah in objektivnih vi-dikih zasnovano delo, ki mora nujno iti roko v roki z ostalimi vejami narodnoobrambnega dela, more privedi do uspehov. Seveda mora sodelovati



Dragi moji mladi prijatelji!

Rimljani so rekli, da muze med vojno mol-čijo. Muze so namreč bile zaščitnice raznih umet-nosti in seveda tudi pesništva. Rimljani so pač hoteli reči, da takrat, kadar se ljudstva v so-vraštvo zagrižejo drugo v drugo, usahnejo vsi plemeniti viri, iz katerih vstajajo velike umetnine. Pri nas, hvala Bogu, ne divja krvava vojska. Toda strašna je v svojem smrtonosnem plesu, kakršnega pleše v velikem delu Evrope. Tudi nam pretresa drob in živce. Zato nekateri pravijo, da divja po vsej Evropi poleg krvave še živčna vojska. Jaz pa pravim, da pri nas niti živčne vojske ni. Vi, mladi prijatelji in mlade prijateljice, to najbolje doka-zujete. Kako bi se sicer moglo zgoditi, da bi mi v enem samem mesecu poslali tako velik kup — pesmi. Kaj se je zgodilo?

V aprilski »Naši moči« ste čitali in gledali zgodbo »Kdor volka kliče...« Pa ste začutili tudi Vi v sebi pesniško žilico ter začeli — pesnikovati. Ej, res je, pesnikovati ste začeli. Za začetek je tudi tako »kovanec« prav hvalevredno. A meni po-vzroča hude skrbi. Dneve in dneve že bulim v te kitice in verze in rime, pa nikakor ne morem presoditi, kaj bi bilo toliko prida, da bi zagle-dalo luč sveta v »Naši moči«. Odločil sem se, da vzamem v roke pilo in tisto, kar ni preveč ro-bato, opilim in zgladim. Morda bo kateri (in ka-tera seveda tudi) izmed Vas kljub temu še spo-znal svojega neboglienčka, svojo pesem namreč. Za tako piljenje pa človek potrebuje časa in miru. Kdaj mi bo oboje ljubi Bog naklonil, danes še ne morem reči.

Vse to Vas pa seveda ne sme oplašiti, da se ne bi še nadalje trudili. Morda se prav tisti niste oglašili, ki ste že kar pravi pesniki. Vem, neka-teri ste si mislili: Med take, ki pišejo tako štoraste pesmice, kot je »Kdor volka kliče«, se že ne bom štilil. Pa je treba vedeti, da je vsak začetek težak. In tako tudi stricu Milko, ki je tisto pesem sko-val ter jo s slikami ovekoval, ni zameriti, ako se še ni mogel pomeriti s samim Prešernom. Ča-ka! bom torej, da me še razveselite s pesmicami.

Začel sem svoje pismo z vojsko, pa naj z vojsko še nadaljujem. Kaj ne, kako se nekateri ljudje vojske bojijo? Ali se je Vi kaj boje? Po-vem Vam, da se je jaz prav nič ne bojim, še to-liko ne, kot Adice R. iz Maribora, ki me že tri mesece zmerja, češ da sem jaz kriv, če njej žreb ne nakloni toliko zaželjene knjige za nagrado. Kljub mojemu repenčenju je pa vojska vendar le nekaj strašnega. Bog sam ve, koliko otrok že da-nes tava po Evropi, ki ne vedo, kje je njihov očka in kje njihova zlata mamica. To je res strašno.

Zato pa bodimo božji Previdnosti iz srca hva-ležni, ker nas je doslej varovala vojske. Kaj pa če bi vseeno morali tudi mi v junjski boj, da si ohranimo svojo svobodo in našo drago Jugoslavi-jo? Vem, kaj mi boste odgovorili. To boste rekli, da ga ne more biti poštenega Slovenca in ne po-štenega Jugoslovana, ki ne bi takrat koražno za-

in krepko poprijeti ves narod, vsi sloji, vse orga-nizacije, šole, ustanove in vsak posameznik. Za to so dani vsi pogoji. Saj smo Slovenci že nešteto-krat nesporno dokazali svoje organizatorične spo-sobnosti. Le eno je pri tem potrebno! Da pri organizaciji izseljenskega dela opustimo škodljivo napako, ki je tako pogostna pri vsem našem delu, in to je: preveč vzporednih črt, preveč vzporednih gibanj. Delo, ki bi se samo v sebi uničevalo in rušilo s temi vzporednimi, nasprotnimi trenji, je že v naprej obsojeno na neuspeh.

Strnimo svoje sile v eno močno hotenje, upravlja naj jih ena sama neomajna volja: rešiti s stvarnim, nesebičnim delom, kar se še rešiti da. Ne bodimo malenkostni, naj nas ne ločijo svetov-nonazorske in osebne razlike, kjer gre za usodo polovice našega naroda izven domovinskih meja in z njo za usodo vsega slovenskega naroda, vse naše s krvjo odkupljene Jugoslavije.

Zavedajmo se, da stojimo na križpotju svoje zgodovine!

grabil za puško in sovragu pokazal, da naša kri ni voda. Da je sladko umreti za domovino, so ve-deli že stari Rimljani. Tem slajše mora biti umreti za tako svobodo, ki so bili za njo preliti že potoki krvi. Strašna je vojska, a tudi veličastna v svojih krvavih zarjeh. Mir in svoboda, tako ste dognali skrivnost naše aprilске zlogovnice. Pa doženite še, kaj vam pove ta le

zlogovnica,

ki je z aprilsko nekoliko v sorodu:

a, a, a — be, bež, bol — ca — čar, čič, čič — e, e — fri — ga, gr, gu — i — ja, ja, ja, ja, ja, ja, je — ka, ko, kra — la, le, li, lja, lja, lje, ljub, — lo — mu — na, na, ne, nec, ni, ni, nik, nik, nje, nož — o — pa — red, ri, rož, ru — sab, si — ta, ta, te, tur — u — vid, vro — zem, žit, žit.

Besede, ki jih iz teh zlogov sestavite, pome-nijo: 1. Slovanska država na Balkanu. — 2. Bal-kanska država, ki nam je na jugovzhodu soseda. — 3. Glavno mesto balkanske države, znamenito že iz stare grške zgodovine. — 4. Država, ki ima v oblasti izhod iz Črnega morja. — 5. Častniki jo nosijo ob pasu. — 6. Vojaki na konjih. — 7. Naj-večji del sveta. — 8. Tista, ki nas more prisiliti, da zagrabilo tudi mi za orožje. — 9. Jeklen plič, najsodobnejše vojno sredstvo. — 10. Brez nje je vojak kakor ti brez šolskih knjig. — 11. Balkan-ska država, katere glavno mesto ste našli pod 3. — 12. Del sveta, v katerem ima Italija svoje ko-lonije. — 13. Naša zahodna državna soseda. — 14. Vojak ga natika na puško. — 15. Slovenska prestolnica. — 16. Vojak, ki se bori proti lastnim rojakom (znan zlasti iz bojov s Turki). — 17. Vo-jak, ki zbeži od svoje čete. — 18. Človek, ki mora zaradi vojske zapustiti svoje domovanje. — 19. Del sveta, ki se je na njem vnela sedanja vojska. — 20. Tiskovina, brez katere ne moreš zasledovati poteka sedanje vojske (in jo potrebuješ tudi, če greš v neznane kraje). — 21. Razstrelilna snov. — 22. Podčastnik.

Če boste našli prave besede, Vam bodo njih prve črke povedale, kaj je v teh časih vsem Jugo-slovanom najbolj potrebno. Rešitve mi pošljite naj-kasneje do 30. junija 1940. Naslov: Uredništvo »Naše moči«, Ljubljana, Vzemna zavarovalnica.

O, kmalu bi bil pozabil na nagrajence. Ti le so:

1. Mišmaš Marija, učenka 4. razr. ljud. šole v Ambrusu, Ambrus 57.
2. Adam Hilda, učenka 4. razr. viš. ljudske šole, Kapla na Kozjaku.
3. Mikula Davorin, učenec 3. razr. ljudske šole, Hrušica 59, p. Jesenice.
4. Ivanuša Franc, učenec 3. razr. ljudske šole, Loperšice 39, p. Ormož.

H koncu Vam vsem želi, da bi konec šole doživeli z velikimi uspehi ter

Vas iskreno pozdravlja
brat Ivo.

Moderna slika. Obiskovalec na umetnostni razstavi vpraša tam navzočega, slikarja - umetnika: »Oprostite, kaj pa tale slika prav za prav predstavlja?« — Slikar je kar užaljen in reče: »Čudno, da tega ne vidite. Saj je čisto jasno, da predstavlja boj tigra s kačo.« — Obiskovalec: »Hm, da, jasno je že, a rad bi vedel, kateri je tiger in katera je kača.«

Po nedolžnem v časopisu. V nekem mestu so hoteli ugotoviti, koliko ljudi gre dnevno čez mestni most. Gospod Keber čita časopis in naenkrat pravi svoji ženi: »Glej, glej, danes pa časopis tudi o meni piše.« — Žena: »Kako to?« — Mož: »Piše, da gre čez Florijanov most dnevno 10.000 ljudi. In jaz sem tudi med temi, ker hodim tam čez v uradi.«

Profesorska. Profesor za rastlinstvo je redno pozabljal svoj dežnik kjerkoli. Nekoč sede na kolo, vzame s seboj tudi dežnik in se odpelje v božjo naravo proučevati rastline. Žena mu pred odhodom zabičava, naj vendar pazi, da ne pozabi dežnik kje v travi. Okoli poldneva se vrne profesor peš in maha že od daleč ženi z dežnikom, češ: »Nisem ga pozabil!« — A žena ga vpraša: »Toda kje imaš kolo?«

Tradicijska jamči za kakovost!



*3/4 teže
Kneippove
sladne kave
je dragoceni
sladni sladkor*

Zato je skodelica take kave idealen zajtrk in idealna južina za otroke in odrasle.

Kneippova
SLADNA KAVA

Posnemajte jih!



Kaj pravite, kdo so, ki Vam jih v sliki predstavljamo? Le pogledite ona dva mala otroka! V rokah držita »Našo moč« in Vam vsem pripovedujeta, da je umnega gospodarstva in družinske sreče trdna podlaga primerno zavarovanje pri Karitas. Taka zavedna in napredna družina so Smodiševi na Crenu pri Ljutomeru. Vsa družina

s starim očetom in staro materjo ter mladim gospodarjem in gospodinjo na čelu je zavarovana pri Karitas. Tako zavednost je treba javno pohvaliti! Naj bi Smodiševi našli povsod obilno posnemovalcevi! Kadar bo lahko vsaka slovenska hiša rekla, da je vse, kar v njej živi, zavarovano tako kot pri Smodiševih, takrat bo pri nas več sreče.

Dr. Valter Bohinec:

Lapi ali Sabme, najsevernejši narod v Evropi

Med narodi, ki jih je zajela sedanja vojna vihra povsem nepričakovano, so tudi severni sosedi Norvežanov, Švedov in Fincev, Lapi. To ime je finsko in prihaja od besede lappe, to je »oddaljena pokrajina«. Lapi sami se pa imenujejo Sabme ali tudi Same, to je »močvirci«.

Domovina Lapov, ki so najsevernejši, a menda tudi najmanjši narod v Evropi, je zelo prostorna. Obsega namreč nič manj ko 400.000 kvadratnih kilometrov severno od 60. stopinje severne širine na Norveškem, Švedskem, Finskem in na Koljskem polotoku, ki je v ruski posesti. O kaki državni enotnosti pri njih torej ni govora. Sami tudi ne poznajo Laponske kot take, temveč samo poedine lappske kraje, kakor na pr. v švedskem delu svojega ozemlja Torne Lappmark, Lule Lappmark, Pitelappmark, Ume-Lappmark, Härjedalen, na norveškem ozemlju pa zlasti Finnmarken.

Kdaj so prišli Lapi v svojo sedanjo domovino, je težko reči. Nesporno je samo to, da so nekdanji bivali mnogo bolj daleč na jugu; pred nekaj stoletji so jih poznali še na srednjem Švedskem, na Finskem okoli jezera Saima, v Rusiji pa v okolici jezera Onega. Pozneje so jih beli poljedelci, ki so prodirali proti severu, odrinili na skrajne robove Evrope. Lapov je danes le še okoli 31.000, in sicer 7200 na Švedskem, 20.000 na Norveškem, po 1600 pa na Finskem in v Sovjetski Rusiji. Znanost jih šteje k Zahodnim Fincem in išče njihovo prado-movino nekje v Uralu ali ob Volgi. Njim sorodni narodi v Evropi so Finci v ožjem pomenu besede, Esti, Zirljani in Madžari. Tudi lappski jezik je v marsičem podoben jezikom teh narodov, zaradi majhne gostote prebivalstva (kvečjemu 1 človek na kvadratni kilometer!) se je pa v različnih delih lappskega ozemlja razvil v več jezikov in številna narečja, ki so deloma tako različna, da se bolj oddaljene skupine Lapov ne razumejo med seboj.

Nagradna naloga za junij 1940

Glede nagrad bi radi ustregli slehernemu čitatelju. Ker je pa naših čitateljev gotovo nekaj sto tisoč, vsem popolnoma nikdar ne bomo ustregli. Pač pa spreminjamo način borbe za nagradno tek-movanje. Enkrat priobčimo zlogovnico, ki jo imajo eni rajši, drugič spet nekaj časa objavljamo križanke, ki so drugim bolj všeč. A eno kot drugo je zlasti za preprostega človeka, ki ima malo časa, pretežko. Zato hočemo sedaj ustreči vsem cenjenim čitateljem.

Prečitajte si današnji uvodni članek! Kaj ne, resne čase živimo in taki časi stavlajo na nas vse čisto posebne zahteve. Kako naj se v teh časih obnašamo, kako naj mislimo in čutimo, česa naj se ogibamo, o čem naj se razgovarjamo, kako naj podpremo vse one činitele, ki so v prvi vrsti odgovorni za naš mir, vse to so vprašanja, ki morajo zlasti Slovence živo zanimati, pa naj si je kmet ali delavec, gospod ali pridobitnik. Zato vam dajemo za nagradno nalogo sledeči naslov:

Deset zapovedi za jugoslovanskega državljana naše dobe.

Vsakdo izmed naših čitateljev naj skuša v desetih jedrnatih stavkih povedati, kakšni moramo v teh časih biti.

Naloga je lahka. Ne dvomimo namreč, da je vsakomur izmed vas blagor naše domovine pri srcu. Ko krog in krog nas divja vojna vihra ali vsaj pretresajo ozračje vetrovi nemira in negotovosti, morajo biti vse naše misli obrnjene v eno: Kako si bomo ohranili naš dom? Zato ne dvomimo, da nam bodo naši čitatelji poslali globoke in pravega rodoljubja prežete misli.

Odgovore nam pošljite najkasneje do 30. junija 1940 na naslov: Uredništvo »Naše moč« v Ljubljani, Vzajemna zavarovalnica. Za deset najboljših odgovorov imamo pripravljena lepa knjižna darila.



Dovršeno orodje dobavlja specialna
Tvornica telovadnega
orodja
J. ORAŽEM
RIBNICA



Opozorilo

Našemu zastopniku Janezu Jagru, Orehek, p. Šmarje pri Jelšah, je bila med drugim pred nekaj dnevi ukradena tudi legitimacija našega zavoda številka 83.

Prosimo in opozarjamo vse zavarovance, da dotičnika, ki bi se s to legitimacijo izdajal kot zastopnik našega zavoda, nemudoma prijavite oblastem, prav tako pa tudi obvestite naš zavod.

G. Jagru je bila izdana nova legitimacija pod številko 291.

Vzajemna zavarovalnica v Ljubljani

Deta za Vaše dete

Vam dela že sedaj skrbi, čeprav je dete še v zibelki. Če imate premoženje, Vas stane mnogo truda, da ga obdržite skupaj in ohranite svojemu otroku; če ga nimate je pa seveda skrb, kako bi mu vsaj do gotove meje zavarovali bodočnost, še večja. Sredi takih načrtov pa se Vam je gotovo že kedaj vsilila misel: »Saj je vse zaman! Časi so taki, da karkoli storim danes, je jutri že lahko brez vrednosti!«

To je, žal, resnica. Pomislili pa niste, da Vam ostane še ena možnost, ki pa odtehta vse druge: »Otroka bom vzredil in odgojil tako, da bo zares sposoben za življenje, pa naj se to obrne tako ali tako, in da bo sposoben tudi meni pomagati v slučaju potrebe.«

In to je gotovo najbolje. Treba pa je že od vsega začetka, že v prvih tednih življenja, gledati na to, da bo dete pravilno in dobro hranjeno. Od tega je odvisen ves njegov bodoči razvoj, njegovo zdravje in njegove umske in telesne vrline. Najboljša hrana za dojenčka je gotovo materino mleko. V večini primerov pa se že kaj kmalu izkaže, da je treba za razvoj otrokovega ogrodja krepkega, toda lahko prebavljivega dodatka. Doslej smo te vrste otroških hranil dobivali skoraj izključno le iz inozemstva. Šele v zadnjih letih smo se tudi na tem polju osamosvojili in tvrdka Žika, katere odlična ržena kava »Žika« je pri nas splošno znana, je spravila na trg »Žikin sterilizirani otroški zdrob« in »Žikine ovsene kosmiče«.

Podrobnejše podatke o teh domačih hranilih boste dobili v družinskem listu »Žiki«, ki prinaša poleg člankov o Žiki, Žikinem otroškem zdrobu in Žikinih ovsenih kosmičih tudi pesmi, zabavne ter poučne črtice, povesti in lepe slike. Družinski list »Žiko« boste prejeli brezplačno, če pošljete svoj naslov: Pražarni Žiki, Ljubljana-Vič.

Ilustracije in kliseji

dajo reklamni šele pravo lice. — Za reklamo v visokih nakladah upoštevajte le offsettisk, ki je danes najcenejši!



Kamenotisk • Knjgotisk
Bakrotisk • Klišarna
Litografija • Offsettisk

**JUGOSLOVANSKA
TISKARNA
LJUBLJANA
KOPITARJEVA UL. 6**

Različni tečaji. Mat se je vpisala v tečaj za plinsko kuhinjo, hčerka Ela v tečaj za angleščino, sin Jure v tečaj za smučanje, očetu pa ni preostalo drugega, kot da je prijavil stečaj.

Ali smo res iz opice? V neki gostilniški družbi se je hotel čevljarški pomočnik delati silno učenega ter je govoril nekaj o darvinizmu in kako se je človek razvil iz opice. Pri sosedni mizi je sedel njegov bivši mojster ter se oglašil: »Če gledam življenje marsikaterih mojih nekdanjih vajencev, rad priznam, da izhajajo iz živali. Toda zdi se mi, da ne izhajajo iz opice, temveč iz svinj, ker žive kot svinje.« — Nadutemu pomočniku je tako beseda seveda zaprla sapo.

Izgubljena stava. Aron in Levi sedita v gostilni. Pa pravi Aron: »Novo umetnost sem se naučil. Znam zlititi na človeka cel škaf vode, ne da bi bil dotičnik moker.« — Levi: »To je vendar nemogoče!« — Aron: »Kaj je nemogoče! Staviva 5 din in ti pokažem, da je res.« — Levi pristane. Aron da prinesiti škaf vode in ga zvrne na Levijevo glavo. Levi: »Ali človek božji, kaj pa počneš? Jaz sem do kože premočen.« — Aron: »Ni mogoče! No, potem sem pač stavo izgubil.«

Nekdaj so bili Lapi, zlasti tisti, ki so bivali v bolj južnih pokrajinah, lovci in ribiči. Ko so jih pa Skandinavci potisnili na sever, so zašli v revne, deloma močvirnate ali le z nizko hosto, z mahovi in lišajem porasle predele, kjer niso več imeli istih življenjskih pogojev kakor prej. Trdo severno podnebje — ob jezeru Inari imajo povprečno letno toplino —2 stopinj Celzija! — jih je spenjalo na novo življenjsko pot: udomačili so sčasoma severne jelene, s katerimi so se seznanili v teh pokrajinah. Sprva jim jeleni niso vrgli bogve koliko in bilo je mnogo lapinskih rodbin, ki sploh niso imele jelenov. Mnogi so ostali tudi še nadalje lovci in ribiči in še danes so taki ribiči brez jelenov naseljeni ob severnih norveških obalah. Ko so pa začeli Lapi redno hoditi za jeleni, ker se ti poleti zaradi večje toplote, ki jo le slabo prenašajo, umikajo v gorovja, se je jelenoreja širila vedno bolj. Kmalu se niso mogli več baviti z lovom in ribištvom, ker so se črede množile in je bilo z njimi toliko dela, da sploh niso več utegnili misliti na kaj drugega. Vendar pa severni jeleni niso vsi enaki. So tudi taki, ki kljubujejo poletni toploti severnih nižin in ki jih tudi neštevilni komarji lapjskih močvirij ne preplašijo. To so tako zvali gozdni severni jeleni, ki se pasejo po gozdovih in močvirjih nižine. Lape, ki imajo te gozdne jelene, imenujemo gozdne Lape. Tako razlikujemo po načinu gospodarjenja tri velike skupine tega naroda. Prvi so pravi nomadi, ki bi jih lahko imenovali potujoče ali gorske Lape; ti potujejo s svojimi velikimi čredami vse leto iz kraja v kraj, s pašnika na pašnik. Drugi so gozdni Lapi, ki so deloma že stalno naseljeni, tretji pa ribiški Lapi, ki bivajo ob morju in se preživljajo skoraj izključno z ribištvom.

Kakšni so prav za prav Lapi? Po postavi so majhni in kratkih nog — moški merijo povprečno po 1.53 m, ženske po 1.45 m — kljub temu pa so močni in zelo odporni. Njihova glava je okrogla, polt rjava, skoraj rumenkasta, oči so temne, lasje črni. So pa tu in tam tudi Lapi s prav svetlo kožo in z rdečimi lasmi, kar kaže vsekakor na to, da so se močno mešali z drugimi severnimi narodi. Oblačijo se zelo pestro. Nekateri potovalci pravijo, da je njihova noša, zlasti ženska, malodane orientalska, vsekakor pa mnogo bolj barvita kot bi pričakovali pri tem severnem narodu. Njihove čepice krasi rdeče perje, njihovo glavno oblačilo pa so modre jope z rumenimi in rdečimi progami. K temu pride še njihova temna polt. V resnici so torej Lapi povsem drugačni, kot jih vidimo na črno tiskanih slikah po knjigah.

Podlaga vse njihove kulture in vsega njihovega bogastva so pač jeleni. Kakor presojamo premoženje katerega našega človeka po bankovcih, ki si z njimi lahko kupi, kar hoče, tako presojajo Lapi imovino svojih rojakov po velikosti čred, ki jih posedujejo. Severni jeleni so zanje potujoči bankovci, kajti jelenje meso, kožo in rogove tudi lahko prodajo. O velikem številu severnih jelenov samo na švedskem Laponskem priča poročilo o strašni zimi, ki je leta 1936 uničila okoli 20.000 jelenov. Ti se niso mogli rešiti iz globokega in mehkega snega in so poginili ali od lakote ali pa kot žrtve medvedov, volkov in ptic roparic. En sam Lap, ki je gibal čredo 8000 jelenov z gorovja v dolino, je takrat izgubil 2000 živali.

Drug važen činitelj lapske kulture so njihova bivališča. Stanujejo ali v šotorih iz vej, ki jih prevlečejo z usnjem ali jadrovinom in ki imajo zgoraj odprtino, skozi katero odhaja dim, ali v kočah, tako zvaljenih gamah, ki si jih gradijo iz šote. Gozdni Lapi imajo tudi stalne lesene kočice, Lapi v Jamlandu in Härjedalu, torej tisti, ki so skandinavski civilizaciji najbližji, pa celo prav trdne kladare, torej kolibe iz močnih lesenih tramov.

Zanimiva so dela njihove hišne obrti, na pr. šivanje oblek, strojenje usnja, izdelovanje raznega orodja iz lesa in kosti ter vezenine iz kositrnih žic. V različnih krajih imajo seveda različne vzorce. Posebno pozornost vzbujajo njihove sani, tako imenovane pulke, ki jih izdelujejo v glavnem iz usnja. Zlasti zanimive pa so njihove smuči, ki so dvojne. Ene imenujejo vzhodne smuči, ker so jih dobili od svojih ruskih in sibirskih sosedov; pri njih sta obe smučki enako dolgi in spodaj prevlečeni z jelenjo kožo. Drugačne pa so severne smuči. Pri teh je leva smučka mnogo daljša od desne in ni prevlečena s kožo. Pač pa je kratka desna smučka spodaj usnjena in rabi za to, da se smučar z njo poganja naprej.

Kakšno je duševno življenje Lapov? Težko jim je priti do dna. Njihovi pravni nazori so še zelo preprosti in čudno je, da nimajo za glasbo skoraj nikakega smisla. Njihove prvotne verske

predstave so bile podobne onim, ki jih imajo ostali arktični narodi. Ko so bili še pogani, so častili na pr. medveda, a tudi svete kamne in skale. Od 17. stoletja dalje so prevzemali vedno več potez iz katoliškega in protestantskega verskega sveta, dokler se niso povsem pokristjanili. Posebne zasluge za to je imel protestantski duhovnik in poznejši lapski škof Lars Levi Laestadius, ki jih je z veliko gorečnostjo in železno energijo pridobil za protestantsko vero. Lapi na Koljskem polotoku pa so pravoslavne vere. Sicer pa so tudi kulturno že zelo napredovali in je švedska vlada tista, ki je najbolj poskrbela za njihovo izobrazbo. Po velikih lapskih šotoriščih ustanavlja sproti nomadske šole in danes je le še malo Lapov, ki ne bi znali pisati in brati. Imajo na švedskem celo časopis, ki izhaja tedensko in se imenuje »Nuortentaste«. Ker so večinoma nomadi, je pri njih seveda le malo pisateljev. Eden izmed njih pa je postal znan tudi v ostali Evropi, in sicer je to Ivan Turi, ki je napisal knjigo o življenju in običajih svojih rojakov; izšla je leta 1910. Kljub temu, da pozna Evropo in da je že zaradi svojega poklica drugačen kot so drugi Lapi, je ostal Turi doma in se ni ločil od svojih sorodnikov. Živi kot nomad in nosi pestro nošo svojega plemena. Tudi umetnost se pri Lapih lepo razvija. Prav v zadnjem času pa se je proslavil njihov slikar Nils Skum z vrsto 50 slik, ki pokažejo prav nazorno, kako preživijo Lapi in njihove črede letne čase.

Zelo radi si pripovedujejo povesti, zlasti pozimi, ko jih ovira dolga polarna noč; na Severnem rtiču traja ta noč 74 dni! Potovalci Bernatzik, ki je napisal prelepo knjigo o Lapih in jo opremil z mojstrskimi fotografijami — po njem sem povzel tudi nekatere podatke za ta članek — je zapisal večje število njihovih povesti in pripovedk. Značilna je na pr. pripovedka o dveh bratih, s katero tolmačijo Lapi razliko, ki obstaja med njimi in Švedi. Z njimi se zlasti v prejšnjih časih niso nič kaj razumeli. Takole pripovedujejo: »Najvišje božanstvo Jubmel je ustvarilo dva brata. Spočetka sta se dobro razumela. Toda nastal je snežni vihar in eden izmed bratov se je skrčil: njegovi potomci so Švedi. Drugi pa je viharju srčno kljuboval, in glej: postal je praded Lapov.« — O tem, kako so dobili severnega jelena, pa imajo tole legendo: »V davnini so Lapi gojili losa kot domačo žival. Živela pa je stara ženica, ki se je venomer pritoževala, da se los preveč potika okoli njene kože. Prosila je Stvarnika, naj ji da kako drugo krotko žival. Ko je Stvarnik slišal, da z losom ni zadovoljna, mu je vrnil prostost, Lapi pa so dobili severnega jelena. Ta skače sedaj čez hrib in dol, njegovi gospodarji pa imajo z njim obilo truda in skrbi.«

Njihovo življenje resda ni lahko in veliki švedski učenjak, znani Karel pl. Linné, je imel prav, ko je rekel o njih, da so »rojeni za trpljenje kakor ptiči za letanje«. Novodobna civilizacija jim to trpljenje sicer lajša, toda narava severne pokrajine je močnejša od civilizacije in le v trdem boju z njo morejo Lapi uspeti. Naj bi po težki preizkušnji, ki jo preživlja del njihove domovine, mogli zopet mirno potovati s svojimi čredami, kakor so z njimi že pred davnimi stoletji potovali njihovi dedi! Naj bi vsaj one njihove pokrajine, ki so od vojne še nedotaknjene, ohranile svoj mir in s tem svojo svežost in hladno nedotaknjenost, da bo Evropa imela vsaj tu kotiček še naravnega in nepokvarjenega sveta!

Značajna. Sodnik: »Koliko ste stari?« — Obtoženka: »30 let.« — Sodnik: »Ko smo vas pred dvema letoma zasliševali, ste povedali prav tako 30 let.« — Obtoženka: »Seveda, gospod sodnik! Jaz nisem ena tistih, ki danes tako govori, jutri pa čisto drugače.«

V prirodpisni uri. Učitelj: »Otroci, kdo mi zna opisati gos?« — Oglasi se Božo: »Jaz, gospod učitelj! Gos ima glavo, kljun, peruti, noge, kremplje...« — Učitelj: »No, kaj ima še? Pomisli malo! Kaj imaš ti v posteljni blazini?« Učitelj ga je hotel spomniti na perje. Božo pa se odreže: »Stenice!«

Posledica zamujenega vlaka. Predsednik višjega sodišča pregleduje kaznilnico. V neki celici naleti na gospoda, ki je spadal očitno med »boljšee« ljudi. »Kako pa pridete vi tu sem?« — ga vpraša. Kaznjenec: »Vlak sem zamudil.« — Predsednik: »Hm, zaradi tega vendar človek ne pride v kaznilnico.« — Kaznjenec: »Da, pa je vendar le tako. Če bi bil ujel vlak, bi bil še pravočasno izginil s plenom čez mejo.«

Kako napredujejo radijska dela

Mimogrede smo že omenili v »Naši moči«, da se vrše priprave za izboljšanje slovenske radiofonije. Bralcem »Naše moči« bomo ustregli, če v kratkem opišemo, kako napredujejo dela.

Pred tedni so bili razstavljeni osnutki za palačo »Slovenskega doma«, v katerem bodo novi študijski prostori in radijske pisarne. Današnji študijski prostori že davno ne odgovarjajo potrebam našega radia. Novi prostori v palači »Slovenskega doma« bodo obširni, moderni in bodo v vsakem oziru odgovarjali potrebam in zahtevam sodobne radijske tehnike. Poleg velikega glavnega studia bo več malih studiov in vrsta drugih prostorov. Dasi še ni odločeno, kateri izmed razstavljenih in nagrajenih osnutkov bo služil kot načrt za bodočo zgradbo, je gotovo, da se bodo odločili za osnutke, ki v vsakem oziru odgovarjajo. Čim bodo odobreni načrti, se bodo razpisala dela. Potem bodo dela hitro napredovala in prihodnje leto v tem času se bodo radijske oddaje že vršile iz novih, modernih študijskih prostorov.

V kratkem se bodo tudi začela gradbena dela za obe novi radijski postaji, tako v Domžalah kakor tudi v Mariboru. Obe novi postaji bosta zgrajeni na obširnem zemljišču, tako da bo kljub temu, da bosta zadostovali za naše potrebe, možen v bodočnosti nov razvoj, nova razširitev, če bodo potrebe časa in razmere to zahtevale.

Obe postaji — v Domžalah in rejejno v Mariboru — bo dobavilo znano nemško radijsko podjetje »Lorenz« iz Berlina. Postaji bosta najmodernejši. Z montažo obeh novih oddajnih postaj bodo pričeli že letošnjo jesen.

Pomena teh izboljšanj slovenske radiofonije se danes še ne zavedamo v polni meri. Povečana postaja v Domžalah, rejejna postaja v Mariboru, novi, moderni študijski prostori — vse to bo v veliki meri izboljšalo tehnično stran radijskih oddaj. Tedaj ne bo kraja v Sloveniji, kamor ne bi prodrli čisti glas naše kukavice. Povsod bo sprejem dober, tudi v tistih krajih, katere danes prištevamo tako imenovanemu »mrtvemu pasu«, to je predvsem severni del naše države.

ZAHVALA

Podpisana Zorko Alojzija, Zg. Radvanje 64, p. Maribor, se prav iskreno zahvaljujem Vzajemni zavarovalnici, oddelku KARITAS, za točno izplačilo zavarovalne vsote po mojem pok. ožetu Zidovniku Mihaelu. To pošteno zavarovalnico vsakomur priporočam.

Zg. Radvanje, marca 1940.

Alojzija Zorko, l. r.

Javna zahvala

Podpisana se najpristneje zahvaljujem Vzajemni zavarovalnici, oddelku KARITAS, Ljubljana, ki mi je izplačal dvojno zavarovalno vsoto po mojem možu Zidarju Rudolfu, ki se je smrtno ponesrečil na poti domov grede. Zavarovalnica mi je v veliko pomoč. Kaj bi sedaj počela s 4 malimi otročiči, ko bi mož ne bil zavarovan. Zatorej svetujem starim in mladim, da se daste takoj zavarovati pri edini slovenski zavarovalnici, Vzajemni, oddelku KARITAS.

Prosim, da to mojo zahvalo objavite v »Naši moči«.

Polana, 25. marca 1940.

Marija Zidar l. r., viničarka, Polana 15, p. Hoče pri Mariboru.

Moštova esenca Mostin

Z našo umetno esenco Mostin si lahko vsakdo z malimi stroški pripravi izborno, obstojno in zdravo domačo pijačo. Cena 1 stekl. za 150 litrov din 20.—, po pošti din 35.—, 2 steklenici po pošti din 55.—, 3 steklenice po pošti din 75.—.

Prodaja drogerija Kanc, Ljubljana, Židovska ul. 2. Na deželi pa zahtevajte Mostin pri Vašem trgovcu ali zadrugi.



Kolikega pomena v narodnostnem, gospodarskem, kulturnem, prosvetno-vzgojnem oziru itd. bodo prinesla ta izboljšanja, vse to bomo mogli preceniti šele v teku časa.

Kakor se veselimo tega razvoja in napredka slovenskega radia, moramo po drugi strani vsak po svoji moči prispevati k temu razvoju in napredku. Kako? Pomagajmo dvigniti število radijskih naročnikov. Če imamo že sami radijski aparat, povejmo tistim, ki ga še nimajo, koliko koristi nudi radio sodobnemu človeku, poedincu, družini in celi družbi. Vsak dosedanji naročnik naj bi pridobil med svojimi prijatelji vsaj enega naročnika in dosedanje število bi se podvojilo.

Vidite, na ta način lahko vsakdo pripomore k razvoju in napredku slovenske radiofonije. Skrb nas vseh, kakor tudi poedince, da dvignemo število radijskih naročnikov. Pri tej skrbi in pri tem delu nam bodi geslo: Vsaki slovenski družini — radio!

Življenjska modrost.

Nihče ni popoln. Zato od nikogar preveč ne pričakuj!

Bodi prijazen s podložnimi!

Hvali pred drugimi, grajaj pa le med štirimi očmi!

Hvali, kadar le moreš, grajaj pa samo, kadar moraš!

V vseh prijetnih stvareh dajaj prednost drugim!

Če zavzemaš visok položaj, ne pozabi, da si bil nekdaj nizko postavljen!

Tudi podrejenemu ne krati svobode, ki je potrebna za veselo delo!

Kaj dela vojaka. Narednik razlaga vojakom vojaške vrline, ki jih mora vsak dober vojak imeti: »Vojaka tedaj ne dela le lepa suknja, temveč kaj še?« — Se oglasi eden: »Imeti mora tudi hlače.«

Vzajemni zavarovalnici

v Ljubljani.

Podpisana prosiva, da priobčite v prihodnji številki »Naše moči« najino prisrčno

javno zahvalo,

ki jo izrekava Vzajemni zavarovalnici za točno izplačilo požarne škode, ki nama je nastala 27. marca t. l. V zaupanju v domači zavod se nisva varala. Zato vsakomur priporočava domačo Vzajemno zavarovalnico.

Pripominjava še, kako zelo je potrebno, da ima gospodar zavarovane tudi premičnine, orodje, pohištvo itd., ker vse to pride po požaru najdražje.

Mota, 12. maja 1940.

Klemenčič Matej in Marija, l. r.
Mota, p. Slatina Radenci.

Uštel se je. Anka pride v trgovino in izbere blago. »Koliko stane meter,« vpraša pomočnika, o katerem je vedela, da je do ušes zaljubljen vanjo. Pomočnik: »En sam poljub!« — Anka: »Potem mi odrežite tri metre!« Plačala bo pa moja stara mama.

Pri vojaki. Podnarednik Hribar javi stotniku: »Gospod stotnik, redov Pavlič ne more priti v službo.« Stotnik: »Zakaj ne more priti?« — Podnarednik: »Zato, ker je redov Petrič razbil čistolko.« (Čistolka je palica, s katero snažijo cev pri topu.) Stotnik se zamisli: »Pa zakaj ne more priti Pavlič, ako je čistilko razbil Petrič?« — Podnarednik: »Razbil jo je namreč na Pavličevi glavi.«

Nedolžna vprašanja. Kdo poje, ko se drugi joče? Mat, kadar hoče uspavati otroka. — Komu je podoben skopuh? Debeli svinji. Dokler namreč živi, samo žre in nikomur ne koristi. — Kaj vidimo z zaprtimi očmi? Sanje, ki jih vidimo le, če spimo. — Kaj ljudje najraje poslušajo in verjamejo? Opravljanje in obrekovanje. — Kdaj imajo bančni uradniki svojega ravnatelja najrajši? Kadar je na dopustu.

Vse one zavarovance Vzajemne zavarovalnice, ki morda pomotoma ne prejema »Naše moči«, pa so vplačali 1 din letne naročnine, prosimo, da napako javijo najbližjemu krajevemu zastopniku Vzajemne zavarovalnice, ki je to dolžan takoj javiti upravi »Naše moči«. V Ljubljani lahko nedostatek javite neposredno v pisarni Vzajemne na Miklošičevi cesti 19, v Celju pri podružnici Vzajemne na Vodnikovi 2 (palača Ljudske posojilnice), v Mariboru pa pri glavnem zastopstvu (g. F. Žebot), Loška 10.

Umeten kompost — najboljši pripomoček za rodovitnost zemlje!

Za pripravljanje komposta uporabimo rastlinske odpadke, kot listje, slamo, plevel, kuhinjske odpadke, praproto, slab hlevski gnoj, pleve, odpadke hmeljskih sadik, tropine itd. Ko se je na določenem smetišču nabralo dovolj teh odpadkov, pripravimo mesto, kjer bomo zgradili kompostni kup. Za podlago komposta moramo zemljo dobro stolčati, da ne propušča. Najprej se pripravi prva plast dobro stlačenih in zmogenih rastlinskih ostankov in odpadkov do višine 30 cm. Na to plast se potrosi neoljeni apneni dušik — 5 kg na 1 m³ odpadkov. Na prvo plast se polaga nato druga plast zopet 30 cm, prav tako dobro namočena z vodo in stolčena. (150 litrov vode na 1 m³ odpadkov.) Tako naložimo več plasti, do višine 2 m, med posamezne plasti potrosimo neoljeni apneni dušik, pomešan z zemljo. Ko je kup dograjen, ga obložimo z zemljo ali rušo, da se ne posuši v toplem letnem času. Poletni je treba kup večkrat škropiti z vodo. Po približno 5—6 mesecih je kompost dozorel in nam nudi izbornen gnoj, enakoverden dobremu hlevskemu gnoju. Dodani neoljeni apneni dušik pa je uničil obenem tudi plevel (seme), ličinke muh, hroščev in drugih škodljivcev. Neoljeni apneni dušik desinficira kompost oziroma zemljo. Važno je pri umetnem kompostu to, da se ne sme nikdar osušiti. Če ni dovolj vlažen, tudi bakterije ne morejo presnavljati in pretvarjati organskih odpadkov v humus!

Vsak kmetovalec oziroma posestnik vrta lahko na ta način pridela dovolj prstenine (humusa) za izboljšanje svoje zemlje.

Pa ga je ujel. V šolo pride nadzornik in pokliče Pavleka k tabli. »Napiši mi na tablo število z dvema številčkama!« Učenec napiše 79. Nadzornik: »Da, to je 97. Napiši še eno tako število!« Učenec napiše 45. Nadzornik: »To je 54. Napiši mi še eno!« — Pavlek malo pomisli in napiše 77. Nadzornik se zagleda v številke in pravi: »Hm, kaj si sedaj napisal?« — Pavlek: »Jaz že vem, kaj sem napisal, a sedaj vi obrnite številke, če znate!«

Prebrisan! Jaka Jaka sedi v gostilni z domačim učiteljem. V teku razgovora pride do stave. Jaka je namreč trdil, da bo stavil raznim ljudem sto vprašanj, na katera bo dobil od vsakogar enak odgovor. Učitelj je na stavo pristal. Ko gresta domov, vpraša Jaka prvega, ki ga sreča: »Ali je res, da se je Miha napil, padel po stopnicah in se ubil?« Oni ga vpraša: »Kateri Miha?« — Šla sta dalje in spet vpraša Jaka nekoga: »Ali se je res Miha tako bogato oženil?« — In spet ga vpraša: »Kateri Miha?« — In ko sta srečala še tretjega, je Jaka vprašal: »Ali je res Miha tako pretepel svojo ženo, da je umrla?« — In spet je sledilo vprašanje: »Kateri Miha?« — Učitelj ni čakal na nadaljnje vprašanje, temveč je stisnil Jaki stotak, za kolikor sta bila stavila.

Zahvala

Podpisani se Vzajemni zavarovalnici, oddelku KARITAS, Ljubljana, prisrčno zahvaljujem za takojšnjo in v celoti izplačano posmrtnino po mojem ožetu Ivanu Mačku. Čeravno sem zaradi vojaščine in domačega gospodarskega dela moral oddati zastopstvo tuk. gospej organizatorji M. Baumanovi, bom našo slovensko in domačo Vzajemno zavarovalnico vsakomur priporočal še naprej.

Maček Anton l. r. Sv. Peter-Trčova 3, p. Maribor.

Nikolaj Kuzmin:

Za domovino

Zgodba iz španskih bojev.

(Nadaljevanje)

Tretje poglavje.

Obdolžen.

Lepa bolničarka je imela naslednje dni polne roke posla z ranjenci, ki je z njimi krvava vojna polnila bolnišnico. Pedro je celo opazil, kakor bi se mu oči Lucienne namenoma izmikal. Res je pa bilo le, da se je vsa žrtvovala delu za ranjene sirote.

Pedro je čutil, da se mu vrača zdravje. Vedel je, da bo sedaj njegov zdravnik samo še čas. Postelje pa še ni mogel zapustiti.

Sedaj je tudi že vedel, da leži v Barcareni, ki so jo v tistih nočeh, ko je njegov duh blodil bogve kje, zasedle nacionalne čete. Po zidovih bolnišnice je že razločil nesramne slike in spolzke beležke, ki so pričale o miselnosti prejšnjega gospodarja mesta. Onus mu je pretresal srce, ko je gledal to barbarsko zasramovanje vsega, kar je zvestemu Špancu sveto.

Pedro Entrez je bil v veliki bolniški sobi edini častnik med preprostimi vojaki in podčastniki. Nihče ni niti slutil, da je ta mladi mož oni poročnik, ki je tako nesrečno zadet ob poveljujoči bombnik pri Barcareni. Pač pa so se ranjenci pogosto pogovarjali o tej nesreči. Njih mnenja so bila kaj različna, mnogokrat so ga naravnost zabavala, a sam je vztrajno molčal. Iz pogovorov svojih sotrpinov je tudi izvedel, da je njegova eskadrila še vedno nekje v bližini Barcarene.

Tekli so dnevi in nič se ni izpremenilo v bolniški sobi. Nobena vznemirjujoča vest ni ogrožala prijateljskih vezi, ki so vedno tesneje oklepale

prebivalce te hiše trpljenja. Zdela se je, da je general Franco pozabil na Barcareno in se ves posvetil le osvojitvi prestolnice Baskov. Odrezani od sveta in kakor pozabljeni od ljudi so si ranjenci kratili čas s pripovedovanjem, bolj zdravi pa s šalami in dovtipnimi domisleki. Le Pedro Entrez je ostal temu svojevrstnemu življenju tuj. Poležaval je in nepremično zrl v strop, dokler ni nekega dne čutil, da bi mogel hoditi.

Javil se je v zdravniško ambulanto. Oprt na bergle je trudoma vstopil. Mlad zdravnik mu je uslužno prižgal cigareto. Sestra Lucienne je imela tam slučajno opravke, pa vendar ni odšla.

»Bog ve,« je šinilo Pedru po možganih, »če nimata ta dva kaj skupaj?«

Pa se mu je sumnja hitro razblinila in so se mu misli obrnile drugam, ko mu je rekel mladi dr. Peroni počasi in izredno resno: »Senjor Entrez, vi bi radi zapustili bolnišnico. Žal bo to nemogoče. Imamo ukaz, da vas brez dovoljenja vojaških oblasti ne smemo izpustiti.«

Temna slutnja je zajela Pedra, da se je nalahno stresel. Moral se je nasloniti ob zid.

»Ne razumem tega, gospod doktor,« je pretrgano izustil.

Zdravnik je stopil nekaj korakov po sobi, se nato ustavil pred Pedrom in mu z vpludno kretnjo pokazal v naslanjač.

»Sedite, prosim vas, gospod poročnik!« Z rokami na hrbtu in vidno razburjen je stopil zdravnik zopet po sobi, a se nenadno ponovno ustavil pred poročnikom. Pomenljivo se je zazrl v poročnikove jasne oči, nato pa počasi dejal:

»Vi ste edini, ki ste preživeli ono letalsko katastrofo pred Barcareno!«

Poročnikov obraz se je za hip razjasnil, a dobil koj nato trpke poteze. Zdravnik je namreč nadaljeval:

»In vendar bi bilo za vas bolje, gospod poročnik, ako bi vas bila zadela takrat ista usoda kot poveljnika Lopeza!«

Pedro je hotel planiti pokonci, a bolečina v nogah ga je potisnila še globlje v naslanjač, glava mu je omahnila na prsi in z zlovesčim ropotom se je prevrnila njegova bergla.

Sestra in zdravnik sta ga nekaj časa sočutno opazovala. Kot bi iskal pomoči, se je Pedro zazrl v sestro. Ona se je rahlo sklonila k njemu in mu položila roko na ramo.

»Pomirite se, gospod poročnik, prosim vas! Ako je res, vendar ne mislite tajiti. To bi bilo za vas poniževalno. Ne tajite, če se več tajiti ne da!«

Poročnik se je topo zazrl predse. Pogled mu je bil kalen in neskončno otožen. Le počasi je dvignil glavo, a sestre ni pogledal. Kakor bi trgal besede iz prsi, je govoril:

»Vi ne morete vedeti, sestra, kako je v duši moža, ki ga dolžijo nečesa strašnega. Povejte, prosim vas, mar sem se zato boril za svobodo Španije, da bi me sedaj ustrelili lastni vojaki? Ne, sestra, to je preveč strašno!«

Sklonil je obraz, da bi ne videla solz v njegovih očeh. Mladostno telo je sunkovito vztrepetavalo, ko je še govoril: »Kako kruto se včasih poigrava usoda s človekom. Kaj takega nisem nikdar pričakoval!«

Zdravnik se je obzirno umaknil v čakalnico, tam ježno zalučal ogorek cigarete v pljuvalnik in zamišljeno sedel na klopi.

Polagoma se je Pedro umiril. Pred oči mu je stopila stvarnost: obtožili ga bodo izdaje.

»Ali mi hočete verjeti vsaj vi, sestra Lucienne,« — je vprašal po kratkem molku.

»Ko vam ne bo verjel nihče, vam bom verjela jaz,« je tiho odgovorila. »Toda pomnite, da vam nihče ne bo smel verjeti.«

Poročnik je obupno segel v lase: »Moj Bog, reši me te stiske!«

Sestra ga je rahlo prišla za roko in ga odvedla k oknu. Oprt na njene rame je zrl na tiho in skromno mesto pod seboj. Odnokod je bilo slišati oddaljeno puščanje.

Na videz umirjen je poročnik govoril: »Rdeči bodo gotovo skušali zopet osvojiti to postojanko. Kaj, to cerkev so naši porušili!«

Zalostno se je nasmehnil, ona je pa lahko prikimala: »Da, žrtev pravice!«

»Ali ste prepričani v našo zmago, sestra,«

Kot bi bile njene misli nekje daleč, sprva ni odgovorila. Šele čez nekaj trenutkov je rekla: »Kdor je z Bogom, tega tudi Bog ne bo zapustil.«

»Vaše besede, sestra, mi vlivajo upanje in tolažbo! Nikoli vas ne bom mogel pozabiti!«

Prijel je njeno roko in jo pritisnil na svoja izsušena ustna.

»Ali sem jaz res edina, ki vam naj verjamem?«

»Vi... edina...« je šepnil.

Vroče solze so oblike njeno roko.

»Vi jočete?«

»Ni me sram solz, sestra! Morate vedeti, da nisem še nikdar mogel nikomur razodeti svojih čustev.«

»Še nikoli?«

»Nikoli. Vi ste prvi in...«

...zadnji,« je dopolnila.

Zopet je sklonil glavo.

»Torej priznavate,« je tiho vprašala sestra.

»Sestra, vsaj vi me ne dolžite!« — je planilo iz njega.

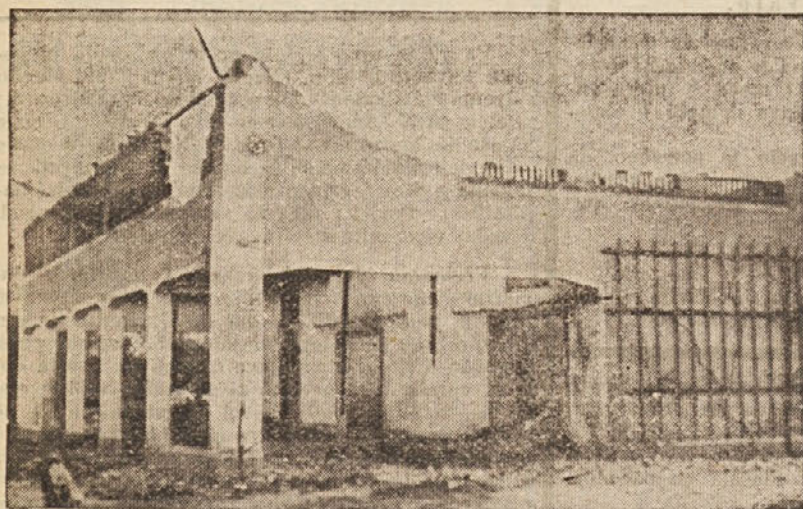
»Ne dolžim vas ničesar, prijatelj!«

»Tisočkrat vam hvala za to besedo, sestra. Saj nimam razen vas nikogar na svetu, ki bi mi bil blizu!« (Dalje.)

Tudi zidana poslopja niso varna pred požarom

Slika kaže po požaru (18. aprila 1940) opustošeno gospodarsko poslopje na posestvu g. Janeza Ježeka v Poljanah št. 2-3 pri Šent Vidu nad Ljubljano. Skoraj nova stavba, ki ji po razsežnosti, solidnosti in lepoti ni bilo pri-

premično imetje v pravi vrednosti in se ne zanaša na neizgorljivost gradbenega materiala, ki more le redko kljubovati uničujoči sili požara. Prav ta primer to zadnje najbolj potrjuje.



Pogorelo gospodarsko poslopje g. Ježeka Janeza v Poljanah pri Št. Vidu nad Ljubljano

Zahvala

Podpisani Janez Ježek, posestnik na Poljanah št. 3 pri Št. Vidu nad Ljubljano, se Vzájemni zavarovalnici pristrčno zahvaljujem za točno izplačilo zavarovalne vsote po požaru 18. aprila 1940, ko mi je pogorelo gospodarsko poslopje. Vzájemno zavarovalnico toplo priporočam vsakemu slovenskemu gospodarju, ker more le domači zavod prav razumeti nesrečo, ki zadene človeka s požarom.

Poljane, dne 26. aprila 1940.

Janez Ježek, l. r.

mere v vsej bližnji in daljni okolici, ki je bila zgrajena tako rekoč »za večno«, je postala plen požara, ki pride nenajavljen in nenadoma ter z neustavljivo silo ognja uničuje ponosne stavbe, pa čeprav so zgrajene iz kamna in betona ter krite z opeko.

Naj bo ta nesreča v svarilo vsem, ki se izgovarjajo, ko bi morali skleniti zavarovanje, na solidno zgrajeno stavbo, češ saj je zidana in z opeko krita, zavarujemo jo prav nizko, ali pa sploh ne, saj tako ne bo zgorela. Dober gospodar zavaruje vse svoje nepremično in

Ali ste že naročili

dr. Franceta Vebra knjigo »Nacionalizem in krščanstvo?« Knjiga je posebno v teh časih vsakemu mislečemu človeku kašipot in v utroho. Naročila sprejema Ivo Peršuh, Ljubljana, Poljanska cesta 18/III. Cena: vezana knjiga 54 din, nevezana 49 din.

Dobro mu je vrnil. Kardinal Campeggi se je zapletel z nekim vojvodo v prepir. V prepiru vojvoda oponese kardinalu, da je bil njegov oče čisto navaden svinjski pastir. Kardinal ga mirno zavrne: »Res je! A če bi bil vaš oče svinjski pastir, iz vas ne bi nikdar postalo kaj pametnejšega.«